

معاونت پژوهش

- سرشناسه : جاوید، قنبر، ۱۹۶۵-
عنوان و نام پدیدآور : کنترل جمعیت از دیدگاه فقه امامیه و فقه حنفی
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۳۸۶-۹
مشخصات نشر : قم : مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری : ۲۸۰ ص.
یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی:
<http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
یادداشت : کتابنامه: ص. ۳۷۳-۲۸۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر
شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۸۰۰۷۲

کنترل جمعیت
از دیدگاه فقه امامیه و فقه حنفی

قنبر جاوید

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفیٰ

کنترل جمعیت از دیدگاه فقه امامیه و فقه حنفی

مؤلف: قنبر جاوید

چاپ اول: ۱۳۹۴ ش / ۱۴۳۶ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۱۳۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

مراکز پخش:

- قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نش کوچه ۱۸. تلفکس: ۰۲۵-۳۷۸۴۹۳۰۵۹
- قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۰۶ - فکس: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۴۶
- قم، ساختمان ناشران، طبقه سوم، پلاک ۳۰۸. تلفن: ۰۲۵ ۳۷۸۴۲۲۰۲ +۹۸

pub.miu.ac.ir miup@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های جدیدی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمته الله علیه و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعة المصطفیٰ ص ع ا لله العالیة» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی ص ع ا لله «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ص ع ا لله» را تأسیس کرده است.

اثر حاضر با عنوان کنترل جمعیت از دیدگاه فقه امامیه و فقه حنفی حاصل پژوهش فاضل گرامی جناب آقای قنبر جاوید، کوششی است در به ثمر رساندن گوشه‌ای از این اهداف متعالی. در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

www.ketab.ir

فهرست

۱۳	مقدمه
۱۷	۱. کلیات
۱۷	مفهوم کنترل جمعیت، واژگان متناسب و تفاوت‌های آن با تنظیم خانواده
۱۷	۱. مفهوم کنترل جمعیت
۱۸	۲. انواع کنترل جمعیت
۱۹	۳. مفهوم تحدید نسل
۱۹	۴. تنظیم خانواده
۲۰	الف) تفاوت‌های کنترل جمعیت و تنظیم خانواده
۲۱	ب) جهات تفاوت تنظیم خانواده و کنترل جمعیت
۲۳	سیاست جمعیتی و انواع آن
۲۳	۱. مفهوم سیاست جمعیتی
۲۳	۲. سابقه سیاست جمعیتی
۲۷	۳. انواع سیاست‌های جمعیتی
۲۷	الف) سیاست مستقیم
۲۷	ب) سیاست غیرمستقیم
۲۸	ج) سیاست کمی
۲۸	د) سیاست کیفی
۲۸	ه) سیاست صریح

- ۲۹..... (و) سیاست ضمنی
- ۲۹..... (ز) سیاست داخلی
- ۲۹..... (ح) سیاست‌های بین‌المللی
- ۲۹..... (ط) سیاست جمعیتی کلان
- ۳۰..... (ی) سیاست جمعیتی خرد
- ۳۰..... کنترل جمعیت در سطح جهانی و جوامع دینی
- ۳۰..... ۱. کنترل جمعیت در سطح جهانی
- ۳۲..... ۲. کنترل جمعیت در جوامع دینی
- ۳۲..... الف) مسیحیت و کنترل جمعیت
- ۳۳..... ب) آئین یهود و کنترل جمعیت
- ۳۴..... ج) مذهب هندو و کنترل جمعیت
- ۳۵..... د) دین زرتشت و کنترل جمعیت
- ۳۵..... ه) اسلام و کنترل جمعیت
- ۳۷..... ۳. موضع‌گیری‌ها و کنترل جمعیت در جوامع اسلامی
- ۳۹..... اندیشه‌های جمعیتی و کنترل جمعیت
- ۴۰..... ۱. طرفداران افزایش جمعیت و موالید
- ۴۰..... ۲. مخالفان افزایش جمعیت
- ۴۰..... الف) دیدگاه دوران باستانی
- ۴۱..... ب) دیدگاه دوران معاصر
- ۴۲..... ۳. طرفداران ثبات جمعیتی
- ۴۲..... ۴. طرفداران جمعیت متناسب
- ۴۴..... اهداف کنترل جمعیت
- ۴۴..... ۱. اهداف مستقیم در سطح خانواده
- ۴۴..... ۲. اهداف غیرمستقیم در سطح خانواده
- ۴۵..... ۳. اهداف سیاست کنترل در سطح اجتماعی
- ۴۶..... ۴. اهداف سیاست‌های کنترل جمعیت در سطح جهانی
- ۴۶..... الف) اهداف ظاهری
- ۴۷..... ب) اهداف واقعی
- ۴۹..... انواع روش‌های کنترل جمعیت

۵۰	۱. روش‌های پیش‌بارداری و دارای اثر موقت در کنترل جمعیت
۵۰	الف) عزل و کنترل نسل
۵۲	ب) داروها و کنترل نسل
۵۳	ج) انواع ابزارها و کنترل نسل
۵۶	۲. روش‌های پیش‌بارداری و بلندمدت در کنترل جمعیت
۵۷	عقیم‌سازی
۵۷	یکم: بستن لوله‌های رحم زن
۵۷	دوم: بستن لوله مردان
۵۸	۳. روش قابل اعمال بعد انعقاد نطفه
۶۱	۲. حکم روش‌های کنترل جمعیت
۶۱	حکم روش‌های کنترل و دیدگاه امامیه
۶۱	۱. حکم روش‌های مانع از انعقاد نطفه و دارای اثر موقت
۶۲	الف) دیدگاه مشهور امامیه و موارد جواز عزل
۶۶	ب) بررسی دلایل جواز عزل
۶۸	ج) دیدگاه غیرمشهور درباره عزل
۶۹	د) دلایل حرمت عزل
۷۲	اشکال تمسک به روایات
۷۵	اشکال تمسک به وجوب دیه عزل
۷۸	اشکال تمسک به تنافی عزل با حکمت ازدواج
۷۹	ه) عوارض جانبی عزل
۸۰	و) حکم داروها و ابزارها
۸۳	۲. حکم روش‌های مانع از انعقاد و دارای اثر بلندمدت
۸۴	الف) حکم عقیم‌سازی
۸۴	ادله حرمت عقیم‌سازی
۹۲	ب) تأخیر در ازدواج
۹۲	۳. حکم راه‌های کنترل جمعیت بعد از انعقاد نطفه
۹۳	الف) حالات جنین
۹۳	ب) انواع سقط جنین
۹۴	ج) ادله حرمت سقط جنین
۹۷	حکم راه‌های کنترل جمعیت از دید احناف

- ۹۷..... ۱. عزل و دیدگاه احناف
- ۹۷..... الف) قائلان به اشتراط اذن در عزل
- ۱۰۱..... ب) قائلان به عدم اشتراط اذن در عزل
- ۱۰۷..... ۲. داروها و ابزارهای بازدارنده از بارداری و دیدگاه احناف
- ۱۱۲..... ۳. عقیم‌سازی از دید احناف
- ۱۱۴..... ۴. حکم سقط جنین در فقه احناف
- ۱۱۵..... الف) زمان اسقاط جنین
- ۱۱۹..... ب) اسقاط بعد از دمیده شدن روح
- ۱۲۰..... ۵. دیدگاه دیگر مذاهب و سقط جنین
- ۱۲۵..... ۳. موافقان کنترل جمعیت
- ۱۲۶..... بررسی دیدگاه موافقان از امامیه با کنترل جمعیت
- ۱۳۴..... ۱. استدلال به نصوص شرعی
- ۱۳۴..... الف) آیات
- ۱۴۱..... ب) روایات و کنترل جمعیت
- ۱۴۶..... نقد و بررسی استدلال به روایات
- ۱۵۱..... ۲. استدلال به اصول و قواعد
- ۱۵۲..... الف) قاعده اصالة الاباحة و کنترل جمعیت
- ۱۵۴..... ب) قاعده نفی عسر و حرج و کنترل جمعیت
- ۱۵۹..... ج) قاعده لاضرر و کنترل جمعیت
- ۱۶۴..... دیدگاه حنفی‌ها و کنترل جمعیت
- ۱۶۴..... ۱. بررسی نظریات موافقان از احناف
- ۱۶۸..... ۲. مؤید نظریات احناف
- ۱۷۱..... ۳. بررسی ادله موافقان از احناف درباره کنترل جمعیت
- ۱۷۱..... الف) نصوص شرعی و کنترل جمعیت
- ۱۷۲..... ب) قواعد اصولی و کنترل جمعیت
- ۱۷۳..... ج) اصل اباحه و کنترل جمعیت
- ۱۷۶..... د) قاعده لاحرج و کنترل جمعیت
- ۱۷۷..... ه) قاعده لاضرر و کنترل جمعیت
- ۱۸۱..... ۴. مخالفان کنترل جمعیت
- ۱۸۲..... بررسی دیدگاه مخالفان از امامیه

۱۸۴ ۱. استدلال به آیات
۱۹۵ ۲. استدلال به روایات بر مطلوبیت کثرت اولاد
۲۰۰ ۳. تعارض تحدید نسل با اعتقاد به رازقیت خدای تعالی
۲۰۵ ۴. استدلال بر عدم جواز کنترل جمعیت بر اساس قواعد و اصول
۲۰۶ الف) قاعده نفی سبیل و کنترل جمعیت
۲۱۰ ب) منافات کنترل جمعیت با قاعده لاضرر
۲۱۰ ج) جهات مضربودن کنترل جمعیت
۲۱۵ د) اشکال بر استدلال به قاعده لاضرر
۲۱۸ ۵. استدلال از طریق اشکال در روش‌های کنترل جمعیت
۲۲۵ دیدگاه مخالفان از احناف با کنترل جمعیت
۲۲۵ ۱. بررسی نظر مخالفان
۲۳۲ ۲. بررسی ادله مخالفان کنترل جمعیت
۲۳۲ الف) روایات
۲۳۳ ب) اجماع
۲۳۳ ج) تزییع حق
۲۳۴ ۳. مؤیدات ادله نظریه احناف
۲۳۴ الف) آیات و منع کنترل جمعیت
۲۳۶ ب) روایات و کنترل جمعیت
۲۳۷ ج) قواعد و کنترل جمعیت
۲۴۱ ۵. نقش حاکم، زمان و مکان در کنترل جمعیت
۲۴۱ نقش حاکم اسلامی و کنترل جمعیت از دیدگاه امامیه و احناف
۲۴۲ ۱. امامیه و نقش حاکم در کنترل جمعیت
۲۴۵ ۲. احناف و نقش حاکم در کنترل جمعیت
۲۵۰ نقش زمان و مکان و کنترل جمعیت از دیدگاه امامیه و احناف
۲۵۱ ۱. امامیه و تأثیر زمان و مکان در حکم شرعی کنترل جمعیت
۲۵۹ ۲. حنفی‌ها و تأثیر زمان و مکان در کنترل جمعیت
۲۶۷ خاتمه
۲۷۳ کتابنامه